

TMUN'2024

İNSAN HAKLARI KOMİTESİ

HAZIRLAYAN: Kaan Fesli, Defne Gürel

İÇİNDEKİLER

Genel Sekreterin Mesajı.....	4
Komitenin Tarihçesi.....	5
Gündem 1- <u>Dünya Geneline Süregelen Savaşlarda Mağdur Olan İnsanların Haklarının Korunması</u>	
Problemin Tanımı.....	5
Kavram Sözlüğü.....	6
Problemin Tarihçesi.....	7
Problemin Güncel Durumu.....	11
Problemde Rol Oynayan Aktörler.....	13
Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....	13
Araştırma Önerileri.....	14
Kaynakça.....	14
Gündem 2- <u>Gelişmekte Olan ve Gelişmemiş Ülkelerde Baş Gösteren Çocuk İşçi Probleminin İnsan Hakları Çerçevesinde Değerlendirilmesi</u>	
Problemin Tanımı.....	15
Problemin Tarihçesi.....	16
Tarihte Problemin Çözümü İçin Yapılmış Çalışmalar.....	20
Problemin Güncel Durumu.....	20
Problemde Rol Oynayan Aktörler.....	23

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....	23
Araştırma Önerileri.....	23
Kaynakça.....	24

Genel Sekreterin Mesajı

Değerli Katılımcılar,

20-21-22 Ocak 2024 tarihlerinde gerçekleştireceğimiz TAKEV Model Birleşmiş Milletler Konferansı'nın dördüncü resmi oturumunda yönetim ekibimiz adına sizleri ağırlamaktan onur duyuyoruz. Geçmiş yıllara dayanan deneyimlerimizin, bu yılki konferansımızı sizler için unutulmaz bir tecrübe haline getirmek için bize gerekli deneyimi sağladığına inanıyoruz ve önümüzdeki bu üç günü sizlerle paylaşacak olmaktan mutluluk ve heyecan duyuyoruz.

TMUN'24'ün yönetim ekibi olarak güncel ve düşündürücü gündem maddelerimizle tüm katılımcılarımız için ufuk genişletici bir konferans ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. Azimli ve çalışkan akademik ekibimiz, güçlü bir tutkuya sahip oldukları konular üzerine odaklanarak güncel ve geniş kapsamlı komite ve gündem maddelerini ortaya çıkardı. Konferansımızda yeni fikirlere yoğunlaştırıcı Genel Kurul Komitelerinden dinamik krizlere kadar uzanan 10 komitemiz arasından delegelerimizin kendilerine uygun bir komite bulacaklarına gönülden inanıyoruz.

Çalışkan ve özverili delegelerimizden yenilikçi fikirler görmeyi heyecanla bekliyor ve tüm katılımcıların modern dünya problemlerine farklı bakış açıları kazanmış olarak konferanstan ayrılmalarını umut ediyoruz.

Saygılarımla,

TMUN'24 Genel Sekreteri- Elif Ayşe Yıldız

KOMİTENİN TARİHÇESİ

Korunması ve geliştirilmesinde, aynı zamanda hakların ihlalleri karşısında neler yapılması gerektiğini ele alan ve bu konularda tavsiyelerin bulunmasından sorumlu bir BM kuruluşudur. Komite, BM Genel Kurulu tarafından belirlenen 45 devletten oluşur. İnsan Hakları Komitesi, BM Genel Kurulu tarafından 15 Mart 2006 tarihinde açılmıştır ve bundan yaklaşık 3 ay sonra Haziran 2006 tarihleri arasında ilk faaliyetlerini gerçekleştirmiştir. Ayrıca, İnsan Hakları Komitesi eskiden İnsan Hakları Komisyonu tarafından oluşturulan ve şimdiki Komite tarafından kabul edilen BM Özel Prosedürü ile yürürlüğe girer. Bunlar, belirli ülkelerdeki izleksel konular veya insan hakları durumlarını inceleyen, tavsiyede bulunan ve kamuoyuna rapor veren özel raportörler, özel temsilciler, bağımsız uzmanlar ve çalışma gruplarından oluşur.

İşleyiş ise aşağıdaki anlaşmalara bağlı olarak yapılır:

- Uluslararası Medeni ve Milletler İnsan Hakları Komitesi (UNHRC) Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme' nin denetim organıdır. Komite, Dünya genelinde insan haklarının ilk oturumunu 19-30 Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR, Medeni Sözleşme)
- Bireysel Şikayetler için Medeni Sözleşmeye Ek 1. İsteğe Bağlı Protokol
- Ölüm Cezasının Kaldırılmasına Yönelik Medeni Sözleşmeye İlişkin 2. İsteğe Bağlı Protokol

UNHRC'de tematik konularda ve ülkelerdeki insan hakları durumuna ilişkin “kararlar”, ayrıca çalışma usullerine yönelik “usul kararları” alınmaktadır.

Gündem Maddesi 1: Dünya Geneline Süregelen Savaşlarda Mağdur Olan İnsanların Haklarının Korunması

PROBLEMİN TANIMI

Savaş ya da harp, yüzyıllardır insanlık tarihinin bir parçası olan karmaşık ve çok yönlü bir olgudur. İki veya daha fazla grup veya ulus arasında, tipik olarak askeri güç kullanımını içeren ve yaygın şiddet ve yıkımla sonuçlanan bir silahlı çatışma durumu olarak tanımlanır. Günümüzdeki aktif savaşlar çeşitli bölgelerde, farklı nedenlerle gerçekleşir, bu gibi savaşlar;

bölgesel anlaşmazlıklar, ideolojik farklılıklar, ekonomik çıkarlar veya güç ve hakimiyet arayışı dahil olmak üzere çeşitli nedenler üzerine yapılarak sonuçlanır.

Geçmişte yapılan savaşların aksine günümüzdeki savaşlar özellikle sivillerin öldürülmesini engellemek ve ülke ya da kitleleri yok etmek yerine “ülkeleri güçsüz bırakmak” amacı taşır. Ancak bu amaca uygun çalışmalar her zaman yapılmaz.

Ayrıca, savaşların temelinde genellikle; eşitsizlikler, borçlanma, silahlanma, petrol-doğalgaz rezervleri ve enerji nakil yollarını ayrıca cevher madenlerini ele geçirme isteği yer alır. Ülkelerin bu nedenlerle günümüze kadar gelen çarpıcı eylemleri bir türlü sonlanmamış ancak görece azalmıştır. Buna rağmen günümüzdeki devam eden birçok savaşta mağdur olan büyük kitleler vardır.

Savaşlar insanlık tarihinde oldukça önemli bir rol oynamakta olup tarihte yapılan savaşlarda yaklaşık olarak ölen ve şehit düşen insanların sayısının 3.5-5 milyar arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bu denli büyük olan rakamın ise aslında %90’ nı “siviller” adını taşıyan, asker sınıfında olmayan bireylerin oluşturduğu gözlemlenmiştir. Sivillerin herhangi bir şekilde savaşla doğrudan bağlantıları olmamasına rağmen öldürülmesi ise bu bireylere karşı yapılan büyük bir hak ihlalidir.

Bu ve benzeri hak ihlallerinin önlenmesi adına ise geçmişten günümüze süregelen savaşlardaki mağdur bireylerin haklarının korunması adına devletler ve çeşitli kurumlar çalışmalara başvurmuştur

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Patrimonyalizmin: Merkezi otoriteye kişisel temel hak ve özgürlükleri gözetmeksizin tam olarak itaat etmek prensibine dayanan bir yönetim anlayışıdır.

HSI (Homeland Security Investigations): Amerika Birleşik Devletleri’nin İç Güvenlik Bakanlığı’nın birincil soruşturma koludur, ABD genelinde ve dünya çapında 53 ülkede 80 uluslararası ofise atanan 10.300’den fazla çalışandan oluşur. HSI’nın dış ofisleri, ulus ötesi suç örgütlerini Amerika Birleşik Devletlerini tehdit etmeden önce tespit etmek ve bunlarla mücadele etmek için yabancı hükümetlerle birlikte çalışır.

IFRC (The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies):

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu dünyanın en büyük insani yardım ağıdır. 191'den fazla ülkede yerel Kızılhaç ve Kızılay eylemlerini desteklemekte ve 16 milyondan fazla gönüllüyü insanlığın iyiliği için bir araya getirmektedir. Afetlere hazırlık, acil yardım gibi alanlarda faaliyet gösterir.

NCBI (National Center for Biotechnology Information) : Ulusal Biyoteknoloji Bilgi Merkezi (NCBI) Amerika Birleşik Devletleri hükümeti tarafından finanse edilir.

İç savaş / Sivil savaş: Aynı ülke veya bölge içindeki farklı grupların birbirlerine karşı yaptıkları savaş türüdür. Bu tür çatışmalarda, siyasi, etnik veya dinî farklılıklar çatışmanın temel sebepleri olabilir.

Terör İsyanı: Terör İsyanı, terör uygulamalarıyla bir grup veya örgütün hükümete veya mevcut otoriteye karşı silahlı bir mücadele yürüttüğü bir çatışma durumunu ifade eder.

Uyuşturucu Savaşı: Uyuşturucu ticareti ve kullanımıyla mücadele etmek için yürütülen işlemi ifade eder. Uyuşturucu baronlarının açtıkları çeşitli problemler ve yasal olmayan ticaret girişimleri nedeniyle meydana gelir.

PROBLEMİN TARİHÇESİ

1. Kronolojik Bir Değerlendirme

Geçmişten günümüze oluşmuş savaşlar kronolojik bir biçimde sınıflandırılmaktadır. Sınıflandırma yapılarak 4 ayrı başlıkta incelenir. Bunlardan ilki, 1400'lere kadar geçerli olan Patrimonyalizm Dönemidir.

Daha sonraki yıllarda ise başka bir anlayışın benimsenip farklı bir sisteme geçilen, tarihsel boyutta ikinci dönem olarak sınıflandırılan Komisyunculuk Dönemi 1400'den 1700 yılları arasında meydana gelmiştir . Bu dönem sözleşmeyle tutulan paralı askerlerin, askeri faaliyetlerde kural koyma gücü, hukuk yaratma gücü yani “egemen” oldukları, ayrıca yöneticilerin gelir getiren girişimlerin yönetimi, vergilerin belirlenmesi ve toplanması için bağımsız sermaye sahiplerine dayandıkları dönemdir.

Üçüncü sınıflandırma olan 1700'den 1850'lere kadar Avrupa'nın çoğu yerinde süren Ulusallaşma Dönemi yani devletlerin artan derecede kendi halklarının içinden kitlesel bir biçimde ordu ve donanmalar hazırladığı, savaş için ihtiyaç duyulan araç - gereçlerin de doğrudan devletin idari yapısı içine alındığı, daha önceden bel bağlanan sözleşmecilerin güçlü biçimde müdahaleden saklandığı dönemdir.

Son sınıflandırma 19. yüzyıldan yakın tarihe kadar süren Uzmanlaşma Dönemidir. Bu dönemde askeri kuvvetlerin ulusal hükümetin uzmanlaşmış bir güç dalına dönüştüğü, mali faaliyetlerle askeri faaliyetlerin ayrıştığı, devletlerin dağıtım, düzenleme ve hüküm verme faaliyetlerinde fazlasıyla geniş bir rol yüklendiği dönemdir.

Bu dönemlerde geçen problemlere örnek olarak Dünya Savaşları verilebilir. Bu savaşlar dünya çapında I. ve II. olmak üzere iki kez farklı ve ortak nedenleri olmasıyla birlikte yaşanmış olup, II. Dünya Savaşında ölü/şehit sayısının yaklaşık 70 ila 85 milyon olduğu bu savaşın, insanlık tarihindeki en ölümcül savaş olduğu ve savaş boyunca askerî personelden daha çok sivil kayıp verildiği bilinmektedir.

2. Geçmişte Yaşanmış Bazı Savaşlar

Bahsedildiği gibi, savaşlar insanlık tarihinde hep devam etmiş sona ermek yerine sayısı azalıp artmış olarak ayrı sebepler üzerine şekillenmiştir. Bu gibi dünyaya önemini yansıtmış savaşlardan birçoğu ise bir üst paragrafta da belirttiğimiz gibi “II. Dünya Savaşı” içerisinde yapılan harplardır. II. Dünya Savaşı ise 1939 ve 1945 yılları arasında sürmüştür ve 6 yıl devam etmiştir. Dünya üzerinde bu gibi birçok savaş olmuş olup bu savaşların da türleri, sebepleri ve sonuçları gibi durumlar farklılık gösterir.

Genel olarak istatistiksel değerlere bakıldığında ise savaşlardaki “kayıplar topluluğu” nun verilerini “sivillerden” oluştuğu gözlemlenir.

Savaş	Ölüm	Yıl	Taraflar	Yaşanılan Yer
Körfez Savaşı	25.500–40.500	1990–1991	Irak / Koalisyon Güçleri	Irak
Cezayir İç Savaşı	44.000–200.000	1991–2002	Cezayir / FIS müdavimleri / GIA	Cezayir
Bosna Savaşı	97.000–105.000	1991–1995	Bosna-Hersek hükûmetleri ve müttefikleri / Sırp Cumhuriyeti ve müttefikleri	Bosna

Tablo 1: Geçmişte gerçekleşen 3 savaşın bilgileri

Bu tabloda yılları yakın tarihlerde olup biten dünya üzerinde yaşanmış 3 savaşların örnekleri yer almaktadır.

3. Günümüzde devam eden savaşlar

Küresel çatışmaların ve savaşların mevcut durumu, çok sayıda insan hakkı ihlaline yol açmış ve mağdurlara büyük zorluklar yaşatmıştır. Şu anda Dünyamızda, acı ve yıkımla devam eden farklı türlerde bir sürü savaş vardır. Bu savaşların büyük bir çoğunluğu ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerden dolayı Afrika kıtasında olmaktadır ve Afrika Birliği (AU) bu savaşlardaki mağdur insanlara yardım etmek için UNHCR gibi çeşitli kuruluşlardan yardım almaktadır. Ek olarak dünya genelinde gerçekleşen savaş türlerine örnek olarak iç savaş, terörist isyanı, uyuşturucu savaşı, etnik şiddet, karşılıklı savaş verilebilir. Aşağıda Rusya ile Ukrayna arasında gerçekleşen bir karşılıklı savaşın tarihi gelişimi ve güncel durumu yer almaktadır.

Rusya-Ukrayna Savaşı

Ukrayna Devriminin ardından Rusya 2014 yılında Kırım'ın ilhakı ile birlikte, Ukrayna ile halen devam eden bir çatışmayı başlatmıştır. Bu ilhak uluslararası toplumda büyük tepkilere neden

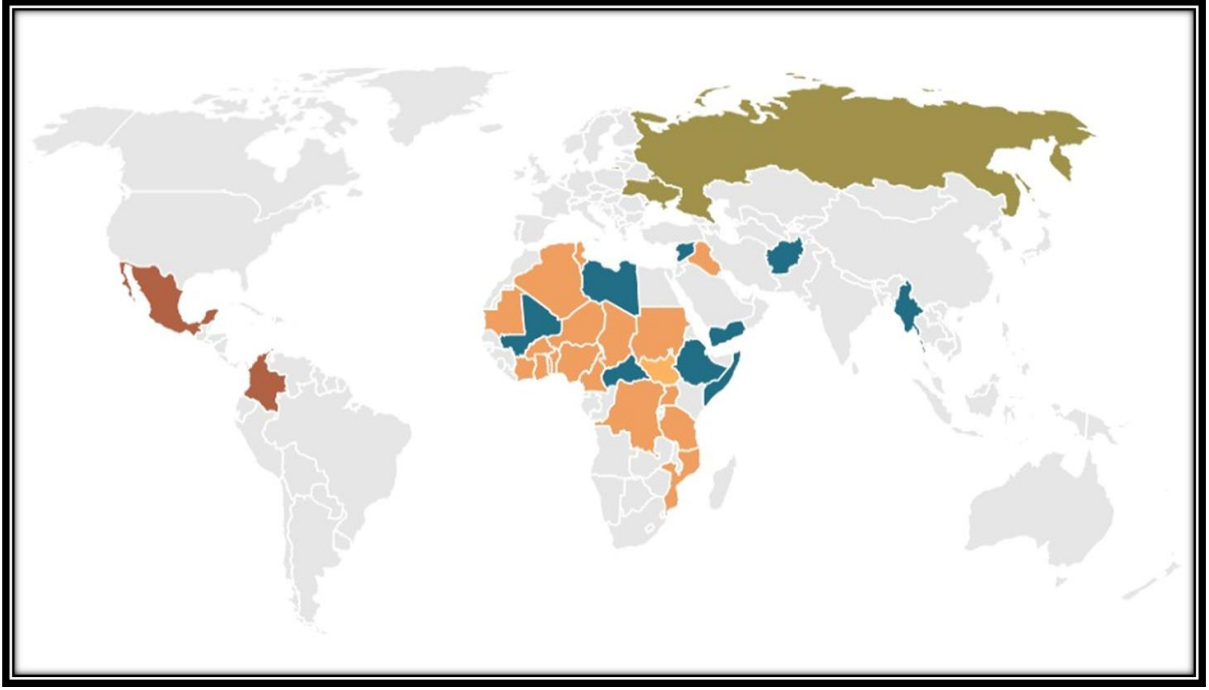
olmuş ve Ukrayna'nın egemenliği ve toprak bütünlüğüne yönelik ciddi bir ihlal olarak değerlendirilmiştir. Rusya aynı zamanda doğu Ukrayna'daki ayrılıkçı isyancılara destek vermiştir. Bunun etkisiyle Donbass bölgesindeki ayrılıkçı çatışmalar on binlerce insanın hayatını kaybetmesine ve milyonlarca insanın yerinden edilmesine neden olmuştur. Ukrayna krizini çözmek için bir dizi müzakere ve ateşkes girişi yapılmıştır. Minsk Anlaşmaları, 2014 ve 2015 yıllarında yapılan iki ayrı anlaşma olup, ateşkesin sağlanması ve Doğu Ukrayna'daki çatışmaların sona erdirilmesi amacıyla imzalanmıştır. Ancak, bu anlaşmaların tam olarak uygulanması ve kalıcı bir çözüm bulunması süreci oldukça zorlu olmuştur. 2021 yılında, Rus birliklerinin Belarus sınırına yoğun sevkıyatı ve Ukrayna sınırına askeri birliklerin yerleştirilmesi, bölgedeki gerilimi artırmıştır. 2022 yılında ise Rusya'nın binlerce askeri personeli ve tankları sınıra konuşlandırması dünya çapında ciddi endişelere neden olmuştur. Bu dönemde, uluslararası toplum, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı olası bir saldırısına karşı uyarıda bulunmuştur ve Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırımların uygulanmasını tartışmıştır. Rusya-Ukrayna savaşı, 2022 yılının şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasıyla başlamıştır. Bu saldırılar sonucunda günümüzde Ukrayna'da büyük bir insani kriz yaşanmaktadır. Birçok insan evlerini terk etmek zorunda kalmış, mülteci durumuna düşmüş ve hala temel ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmektedir. Rusya-Ukrayna savaşının dış ticaret ve küresel güvenliğe etkisi de incelenmiştir. Savaşın bölgesel istikrara ve uluslararası ilişkilere olan olumsuz etkileri göz önüne alındığında, küresel güvenlik açısından endişe verici bir durum olduğu söylenebilir. 2023 yılında bu savaşın etki alanı Karadeniz'in kuzey kısımlarında yayılmıştır. Bu durumun ise Karadeniz'deki ticareti olumsuz yönde etkileyeceği açıktır.

Savaşların etkilerini azaltmak için yapılan çalışmalar

Savaş mağdurlarının korunması kavramı 1863 yılında yaralı askerlere ve savaş esirlerine insani yardım sağlamayı amaçlayan IFRC'nin kurulmasıyla ortaya çıkmıştır.

Ardından savaş mağdurlarının korunmasına yönelik kurallar oluşturmak amacıyla 1864-1949 yılları arasında Cenevre Sözleşmeleri yapılmıştır. Bu sözleşmeler ile silahlı çatışmalar sırasında yaralı askerlere, savaş esirlerine ve sivillere tanınan hak ve korumaların ana hatları çizilmiştir.

1998 yılında kurulan Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve soykırımdan sorumlu kişileri yargılama yetkisine sahiptir. Ek olarak silahlı çatışmalar sırasında insan hakları ihlallerine yönelik hukuku sağlamaktadır.

Görsel 1. Dünyada Devam Eden Savaşların Dağılımı

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

Son yıllarda savaşıardan etkilenen mağdur bireylerin, özellikle de çocuklar, kadınlar ve mülteciler gibi grupların fazlasıyla yardıma muhtaç oldukları görülmektedir. Bu sebeple uluslararası ortamda çalışan yardım organizasyonları ve devletler bu konuda insanlara çeşitli şekillerde seferber olmaktadır.

Mağdur olan insanların çoğunluğu ülkelerinde yerlerinden edilmektedir.

Afganistan'daki savaşta mağdur olan insanlar evlerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Birçoğu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) gibi uluslararası kuruluşlar aracılığıyla günümüzde Türkiye gibi komşu ülkelere sığınmıştır. Ancak Afganistan'daki değişen yönetimin uyguladığı politikalar nedeniyle komşu ülkesi olan Pakistan ile günümüzde kötü bir ilişki içindedir, bu da mağdur kişilerin aleyhine olan bir durumdur.

Benzer şekilde, Cezayir'de de savaşın mağdurları kendilerini yerlerinden edilmiş ve yardıma muhtaç bir şekilde bulmuş olup ardından ülkelerinin yakınındaki Tunus ve Fas'a sığınmıştır. The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC) gibi insani yardım kuruluşları, yerinden edilmiş bu bireylere yardım sağlamıştır, onlara barınak, yiyecek ve sağlık hizmetleri sunmuştur.

Burkina Faso'daki savaşın mağdurları da benzer bir durumla karşı karşıya kalmıştır. Bir kısım ũlkenin diğer bŕlgelerinde gŕvenlik ararken, diğerleri sınırı geğerek Mali ve Nijer gibi komşu ũlkelere geğmişlerdir. Mėdecins Sans Frontiğres (Sınır Tanımayan Doktorlar) gibi insani yardım kuruluşları, yerinden edilmiş bu bireylere tıbbi yardım ve destek sağlamıştır.

2023 yılında savaş mağdurlarının haklarının korunmasında ŕnceki yıllara gŕre ŕnemli ilerlemeler ve iyileştirmeler yapılmıştır. Uluslararası sŕzleřmeler, antlaşmalar ve ŕrgŕtler bu bireylerin haklarının savunulmasında oldukęa ŕnemli bir rol oynamaktadır. ŕrneđin, silahlı çatışma yasaları, savaş yŕntemlerini değerlendirmek için gŕçlŕ bir ahlaki çeręve sağlar. Soykırım Sŕzleřmesi, Çocuk Hakları Sŕzleřmesi ve Kadına Yŕnelik şiddetin ŕnlenmesi Bildirgesi, savaş mağdurlarının haklarını ŕzetleyen ve ihtiyaçlarını karşılamak için bir yapı sağlayan ęok ŕnemli belgelerdir. Bu sŕzleřmeler insan hakları ihlalleri sŕz konusunda gerekli yaptırımları sağlamak ve savaş suğlularının adalet ŕnŕne ęıkarılmasını sağlamak için uygulanmıştır. İç Gŕvenlik Soruştırmaları (HSI) gibi kuruluşlar da savaş suğu mağdurlarına yardım sağlamada ęok ŕnemli bir rol oynamıştır. Uluslararası toplum, savaş mağdurlarının haklarını korumak ve daha fazla insan hakkı ihlalini ŕnlemek için bu sŕzleřmeleri ve anlaşmaları desteklemeye ve uygulamaya devam etmelidir. Dŕnya, bu yasal çeręvelerin işlevliliğini koruyarak, savaş mağdurlarının hak ettikleri adaleti, desteği ve korumayı almalarını sağlayabilir.

Savaş mağdurlarının haklarını korumak için gerekli biręa ŕnlemin alınması gerekmektedir. Her şeyden ŕnce, savaşlardan etkilenenlere acil yardım ve destek sağlamak için insani yardımda bir artış olmalıdır bŕylece mağdur insanların yiyecek, temiz su, barınak ve tıbbi yardım gibi ihtiyağları daha hızlı bir şekilde karşılanacaktır. Ek olarak, mağdurları çatışmalardan sonra hayatlarını yeniden inşa etmelerine yardımcı olmak için okul ve mesleki eğitime erişimlerine ŕncelik verilmelidir. Aynı zamanda NCBI'a gŕre travma, kaygı, depresyon ve diğer psikolojik sorunlardan muzdarip olmamaları için mağdur insanlara zihinsel sağlık desteği verilmelidir. Bu ŕnlemleri uygulayarak, savaş mağdurlarının haklarının korunmasını ve bu insanları toplumlara yeniden kazandırabilir.

PROBLEMDE ROL OYNAYAN AKTÖRLER

- UNHRC (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi)
- UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği)
- IFRC (The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies)(Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu)
- Médecins Sans Frontières(Sınır Tanımayan Doktorlar)
- HSI (Homeland Security Investigations)
- NCBI (National Center for Biotechnology Information)
- AU (Africa Union)

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Dünyamızda güncel olarak çatışma halinde bulunan 32 ülke bulunmaktadır. Bu ülkelerdeki çatışmaların son bulması uluslararası barışın sağlanması yolunda atılacak önemli adımlardan biridir. Çünkü savaşın etkileri bulundukları ülkelerin yanında uluslararası boyutta da mevcuttur. Bu çatışmaları önlemek için nasıl bir yol izlenebilir?
- Mevcut savaşların diğer ülkelere karşı olan olumsuz etkilerinin azaltılması için neler yapılabilir?
- Savaş mağdurlarının karşılaştığı zorlukları ve onların özel ihtiyaçlarını ele almak için hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve sivil toplum arasında uluslararası bir işbirliğini teşvik etmek önemlidir. Bu yolda nasıl bir işbirliği kurulabilir? Kurulan bu işbirliğinde nasıl yardım yapılabilir?
- Hangi devletlere yardım sağlanabilir?
- Savaş sonrasında mağdur insanların karşılaştıkları maddi ve manevi kayıpların sonrasında bu insanlar topluma nasıl geri kazandırılabilir?
- Savaş mağdurları için adalete erişim ve tazminat sağlama işlemleri nasıl yürütülmelidir?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

- Delegelerin konferansa katılmadan önce temsil ettikleri ülkelerin savaşımlara tutumunu araştırmaları, ayrıca ülkelerinin hangi uluslararası kuruluşlara üye olduğunu öğrenmeleri tavsiye edilir. Bunlara ek olarak ülkelerinin maddi imkanlarını, savaşın dış ticaret üzerindeki etkisini araştırmaları önerilir.
- Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Dış Ticaret ve Küresel Güvenliğe Etkisi: Montrö Boğazlar Sözleşmesinin Savaşın Genişlemesinin Önlenmesine Katkısı:
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kent/issue/71621/1132664>
- Dünya genelinde devam eden savaşlar hakkında bilgi için:
<https://wisevoter.com/country-rankings/countries-currently-at-war/>

KAYNAKÇA

<https://tr.euronews.com/2019/08/12/cenevre-sozlesmeleri-nin-70-yilinda-savas-suclari-ve-sivillerin-korunmas-nda-dunya-ne>

www.ohchr.org

www.unhcr.org

www.ifrc.org

www.msf.org

www.ncbi.nlm.nih.gov

Gündem Maddesi 2: Gelişmekte Olan ve Gelişmemiş Ülkelerde Baş Gösteren Çocuk İşçi Probleminin İnsan Hakları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

PROBLEMİN TANIMI

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından benimsenen “Çocuk Hakları Sözleşmesi” 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İçinde 196 ülkeninde ayrıca taraf olup onayladığı sözleşme, en fazla ülkenin yer alıp onayladığı, insan hakları konusunun maddelerde ele alındığı sözleşmedir.

Sözleşmede çocuk haklarının korunması amaçlanmış ve bununla beraberinde taraf devletlerin de onayı üzerine çocukların hak korunumunun yaşama geçirilmesi için belirli kurallar dahilinde yükümlülüğe girmiş ve uyulması gerektiği bu sözleşmede açıkça belirtilmiştir. Sözleşmenin içinde benimsenen dört temel ilke aşağıda maddeler hâlinde açıklanır:

- Ayrım gözetmeme (Madde 2)
- Çocuğun yüksek yararı (Madde 3)
- Yaşama ve gelişme hakkı (Madde 6)
- Katılım hakkı (Madde 12)

Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde yer alan maddelerin devletler tarafından uygulanışının değerlendirilmesi, kayıt altına alınması ve incelemeye almaları için Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur.

Çocuk işçiliği, çocukların yeterli eğitim almadan, sağlıklı bir ortamda büyümeden, oyun oynamadan çalıştırılmalarını ifade eder. Bu durum, genellikle düşük gelirli ailelerde veya gelişmekte olan ülkelerde görülür. Çocuk işçiliği, çocukların haklarına aykırıdır ve onların gelişimine zarar verebilir. Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar, çocuk işçiliğini önlemek ve ortadan kaldırmak amacıyla çeşitli sözleşmeler ve programlar geliştirmiştir. Asgari yaş sınırının üzerinde olmak kaydıyla gençlerin, sağlıklarını ve kişisel alanlarını ayrıca gelişimlerini etki altına almadan, eğitimlerine de iş içerisindeki nedenlerle etkilenmeme

kaydıyla, eğitim süreçlerini engellemeyecek durumlarda bir işte çalışmaya katılımları, belirli işlere sahip olmaları olumlu bir durum olarak kabul edilir.

Bu gibi istisnai durumların içerisinde okul tatilleri sırasında harçlık kazanmak amacıyla başvuru alan faaliyetleri ve ya bir başka örnek olarak aile işine yardımcı olma durumları örnek verilir. Bu gibi faaliyetlerin zorunlu olmamasının yanında deneyim, beceri ve üretkenliğe teşvik eden durumlar söz konusudur.

Çocuk İşçiliği, çocukları yaşamlarından alıkoyan, potansiyellerini engelleyebilecek, fiziksel ve zihinsel anlamda gelişimlerini zararlı açılardan etkileyebilecek hatta bazı toplumlarda ülke genelinde, dünya çapında büyük bir sorun haline gelmiştir. Dünya çapında ise günümüzde 160 milyon çocuk; 80 milyonu tarım, madencilik, ev işlerinde, fabrikalarda veya diğer sektörlerde karşımıza çıkar.

Ayrıca bu 160 milyon çocuk sayısının içinde bir kısmında bazı devletlerde tütün tarlası alanlarında durumlarını sürdürmektedir. Eğitim hayatlarına son verilmesi gibi durumların önüne geçmek için Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Komitesi veya da belirli kuruluşlar mesela UNICEF(Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) her çocuğun, özellikle çalışma şartları en sıkıntılı şekillerde olan çocukların yaşatılması, korunması ve gelişimi için çalışır.

PROBLEMİN TARİHÇESİ

Çocukların çalıştırılması sadece yakın geçmişte değil aksine eski çağlarda bile olan bir olgudur. Bu durum çocuklar ailelerine yardım etmesi gibi basit görevlerle başlamış ancak ardından fiziksel olarak çocukları daha da zorlayacak tarım ve avcılık gibi işlerle devam etmiştir.

Orta Çağda bu durum feodalite ile daha yaygınlaşmış ve yeni çağa geçtiğimizde ise 18. yüzyılda gerçekleşen Sanayi Devrimi ile birlikte zirve yapmıştır bundan dolayı da Çocuk İşçiliğinin önlenmesi adına oldukça önemli uluslararası alanda çalışmalar yapılmıştır ve kurumlar kurulmuştur. Çocuk haklarının tarihsel açılarından gelişimine bakılırsa ortaya çıkış şekline dair bir çok yazı, söylenti görülür.. Çocukluk kavramı yüzyıllar boyunca belirli çağlarda, kültürlerde tanımı bakımından da değişkenlik göstermiştir, eski toplumlardaki insanlar da bununla birlikte toplumsal algıları bunun üzerine kurmuş oluşturmıştır.

İlk çağlarda en eski dönemler olarak nitelendirebileceğimiz yıllarda “çocukluk dönemi” olarak tanımladığımız belirli yaş aralığı ya da çocukluk evresi dediğimiz çocuğun gelişip olgunlaştığı bununla birlikte aynı zamanda bir birey olmaya eriştiği bu gelişim evresini eski çağlardaki devletler, toplum içinde 18 yaşından önceki her birey çocuktur algısına sahip değillerdi, bir başka deyişle eski toplumlar insan yaşamının belirleyici bir dönemi olduğunu düşünmüyorlardı.

“Antik çağdaki çocuk imgesi, toplumun yasaları ve kültürü içinde eğitilmesi gereken küçük bir yurttaş imgesidir”. Eski Yunan’dan itibaren Avrupa’da kız-erkek çocuk ayrımı söz konusudur. Örneğin Sokrates, yalnızca erkek çocuklara ders vermiştir. Platon, erkek ve kız çocukların, 6 yaşından sonra ayrılmalarını istemiştir.

Eski Yunan geleneğinde, doğumda erkek çocuk olmasının istenmesi, erkek çocukların gelecekte çiftlikle ilgilenebilmesi ve yaşlandıklarında ailelerine bakabilmeleri düşüncesinden ileri gelmektedir. Bu örneklerin yanı sıra ayrıca Eski Yunan’da istenmeyen ya da hasta doğan bebekler için ölüme terk etme davranışı söz konusudur. Bir erkek çocuk dünyaya geldiğinde insanlar evlerini zeytin yapraklarından yapılmış çelenklerle süslerler. Oysa kız çocuk dünyaya geldiğinde evlerin kapılarına yün topakları asarlar. Yani kız çocuklar doğduğunda hangi işle iştigal edecekleri o andan bellidir. Aslında günümüze döndüğümüzde erkek çocuk ve kız çocuk arasındaki ayrımın yıllar boyunca yapıldığını, bazen bir taraf için negatif ve pozitif etkenlerin değişikliğe maruz kalabildikleri, başka bir deyişle “hak ihlalleri” nin geçmişimizde de açık bir şekilde var olduğunu söyleyebiliriz.

Orta Çağ dönemindeki okulların eğitim süreci ile bizim günümüzde olan eğitimin arasındaki en büyük farklılıklardan birine disiplin örnek verilebilir. Eski dönemlerdeki eğitim sürecinde çocuğa yapılan belirli hak kısıtlamaları, aile yaşantısını, aile içerisindeki oluşan bireyler arasındaki bağları etkileyen sert bir anlayışa dönüşmeye başlamıştır.

Bu türden eğitim anlayışıyla hapisane tarzı okullarla çocukların sosyal yaşamı sınırlandırılmış, uygulamalı eğitim yerine, kavramsal eğitim tarzı benimsenmiş ve çocuğun yeteneklerini fark ederek üzerine gitme imkânı da kısıtlanmıştır.

Philippe Aries, “Centuries of Childhood: A Social History of Family Life” (Çocukluğun Yüzyılları) isimli eserinde, çokça eleştirilmiş olsa da, çocukluk dönemi algısının zaman içinde nasıl evrildiğini çok ayrıntılı bir biçimde anlatır. Eserinde de üzerinde durduğu konular

içerisinde, Aries' in en önemli getirdiği yenilikler arasında çocukluğun sadece biyolojik bir evreden ibaret olmayıp çocukluğun toplum içerisinde inşa edilen bir kavram olduğuna değinir. Çocukluk dönemini evrensel olarak kabul etmiş olan Aries, aynı zamanda bir başka olgusu da ailelerin çocukları ile duygusal olan uzaklıklarından dolayı kurması gereken bağları kurmadığı yönünde eleştirileri vardır.

20.yy.da “korunmuş çocukluk” döneminde, Sigmund Freud’ un gözlemleri bu dönemde toplum üzerinde etkili olmuştur. Freud kişinin çocukluk döneminde yaşadığı aşamaları anne-çocuk ya da anne-baba-çocuk arasındaki ilişkinin çocuk yaştaki dönemde nasıl yaşandığının da ileriki yaşlarda bireyi nasıl ne gibi şekillerde etkileyeceğini çok detaylı bir biçimde açıklamıştır.

Modern çağdaki diyebileceğimiz 20.yy.ın paradigmasını (algı düzeneğini) 3 maddede kısaca dile getiririz. Egemen çocuk paradigmasını maddeler halinde incelersek:

1. Çocuklar yetişkinlerden farklı bir konumdadır veya çocuklar özel bir biyolojik kategoridir.
2. Çocukların yetişkinliğe temel atması ve yetiştirilmesi lazımdır veya yetişkinlik kazanımdır.
3. Çocukların yetiştirilmesi vazifesi büyüklere aittir.

Çocuk işçiliğinin ülkeler arasındaki istatistiksel değerleri karşılaştırılırsa Güney Asya’da 5-17 yaş aralığındaki çocuk işçiliğinin en yüksek olduğu ülke Hindistan’ın olduğu (5,8 milyon), onu Bangladeş (5,0 milyon), Pakistan (3,4 milyon) ve Nepal’in (2,0 milyon) takip ettiği görülür. Bazı verilere göre dünyada yaşanmış olan pandemi dönemi sırasında ve sonrasında daha fazla çocuk işçiliğine başvurulduğu dile getirilebilir.

2000 yılından başlayarak 16 yıl boyunca, çocuk işçi olarak çalışan çocuk sayısında 94 milyon net azalma sağlandı. Aynı dönemde, tehlikeli işlerde çalışan çocuk sayısı yarı yarıya azaldı. Ancak, kaydedilen bu ilerleme 2012 ile 2016 arasında yavaşladı. Anılan dönemde çocuk işçi sayısındaki azalma 16 milyonda kaldı, önceki dört yıllık dönem olan 2008-2012’deki azalmanın yalnızca üçte biri düzeyinde gerçekleşti. Tehlikeli işlerde çalışanların sayısındaki azalma da benzer biçimde yavaşladı.

2016-2020 döneminde ise çocuk işçiliğinde artışlar görülmeye başlandı. Dört yıllık süreçte çocuk işçi olarak çalışan çocukların yüzdesi değişmezken, çocuk işçilerin mutlak sayısı 8

milyonun üzerinde artış göstermiştir. Benzer şekilde, tehlikeli işlerde çalışan çocukların yüzdesi neredeyse aynı kalmış ancak mutlak sayısı ise 6,5 milyon kadar artmıştır.

Günümüzde çocuk işçiliğinin artışının dünya genelinde yaşamaya başladığı bilinmektedir. Bunun beraberinde tarım, sanayi, tekstil sektörlerinde çalıştırılan çocuklar geçmişten günümüze kadar zorla çalıştırılmaya hala devam etmektedir.

Tekstil markaları içerisinde yer alabilecek dünya çapında adını duyurmuş markalardan biri olan “Nike” markası 2001 yılında yaşları 10' a kadar inen çocukları Pakistan ve Kamboçya'daki üretim fabrikalarında çalıştırdığını itiraf etmişti. Bununla birlikte aynı zamanda bir tekstil markası olan H&M markasının yaşları 10' a kadar inen çocukları çalıştırdığı ortaya çıkmıştı.

Dünya çapındaki oluşan bu itiraf açıklamaları markaların prestijini sarmış olup aynı zamanda da Adidas, GAP, H&M, Nike ve Gildan gibi dünya devlerinin de aralarında bulunduğu çeşitli tekstil markaları için giysi üreten 400'e yakın işçiyle yapılan araştırma, aldıkları ücretler deki düşüşün işçiler ve aileleri arasında açlığın yaygınlaşmasına sebep olduğunu gösterdi. Bangladeş, Endonezya, Kamboçya ve Myanmar dahil dokuz ülkeden tekstil işçileri bulundukları durumlardan dolayı pandemi döneminde de dahil sonrasında da çok ciddi bir açlık sorunu oluştuğunun açıklamasında bulundular.

Son olarak, kozmetikte kullanılan bir ham madde olan “mika” madeninin çıkarımı için çocuk işçi çalıştırılması başlığı altında da ciddi sorunlar yatıyor. Mika maddesinin sözlükteki anlamına da değinecek olursak makyaj malzemelerine ve çeşitli kozmetik ürünlere ışıltı katmak için yaygın olarak kullanılan ham maddelerden biridir. Doğada doğal yollarla oluşan bir mineraldir ve bununla beraberde rujlardan farlara, ojelere, güneş kremlerine, deodorantlara ve şampuanlara kadar pek çok kozmetik ürünün içeriğinde bulunabilir. Son zamanlarda dünya çapındaki kozmetik alım ve satımında oluşan artış aslında mika mineralinin çıkarımının artmasıyla da doğrudan orantılıdır çıkarımını yapabiliriz.

Mika maddesi için örnek olarak Hindistan'da aşırı yoksul ailelerin çocuklarının, aileye maddi destek sağlayabilmek için yasadışı mika madenlerinde çalışmak zorunda kalması gözlemleniyor. Mika çıkarırken kullanılan aletler ve ağır iş gücü gereksinimi ise küçük çocukların çalışmasına uygun değildir, bu durum Çocuk Hakları Sözleşmesine aykırı bir ortam yaratmaktadır.

TARİHTE PROBLEMİN ÇÖZÜMÜ İÇİN YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Tarihsel olarak ilk çözümlere bakmak istediğimizde, ilk başta 1889 yılında kurulan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan çalışmaları ele alabiliriz.

1919: ILO'nun 138 sayılı Asgari Çalışma Yaşı Sözleşmesi kabul edildi. Bu sözleşme, 14 yaş altı çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmasını yasaklamaktadır.

1930: ILO'nun 59 sayılı Çocuk İşçiliği Sözleşmesi kabul edildi. Bu sözleşme, 12 yaş altı çocukların sanayide çalıştırılmasını yasaklamaktadır.

1948: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni kabul etti. Bu beyannamenin 23. maddesi, çocukların çalışma hakkının yanı sıra, eğitim hakkının da güvence altına alınmasını öngörmektedir.

1989: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etti. Bu sözleşme, 18 yaşın altındakilerin korunması için uluslararası bir standart oluşturmaktadır. Sözleşme, çocukların eğitime erişiminin sağlanması, sömürüden korunması ve sağlıklı bir şekilde büyümesi için gerekli önlemlerin alınmasını öngörmektedir.

1999: ILO'nun 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi kabul edildi. Bu sözleşme, 18 yaşın altındakilerin zorla çalıştırılmasını, kölelik ve benzeri uygulamalara tabi tutulmasını, cinsel sömürüyü ve çocuk askerliğe zorlanmayı yasaklamaktadır.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

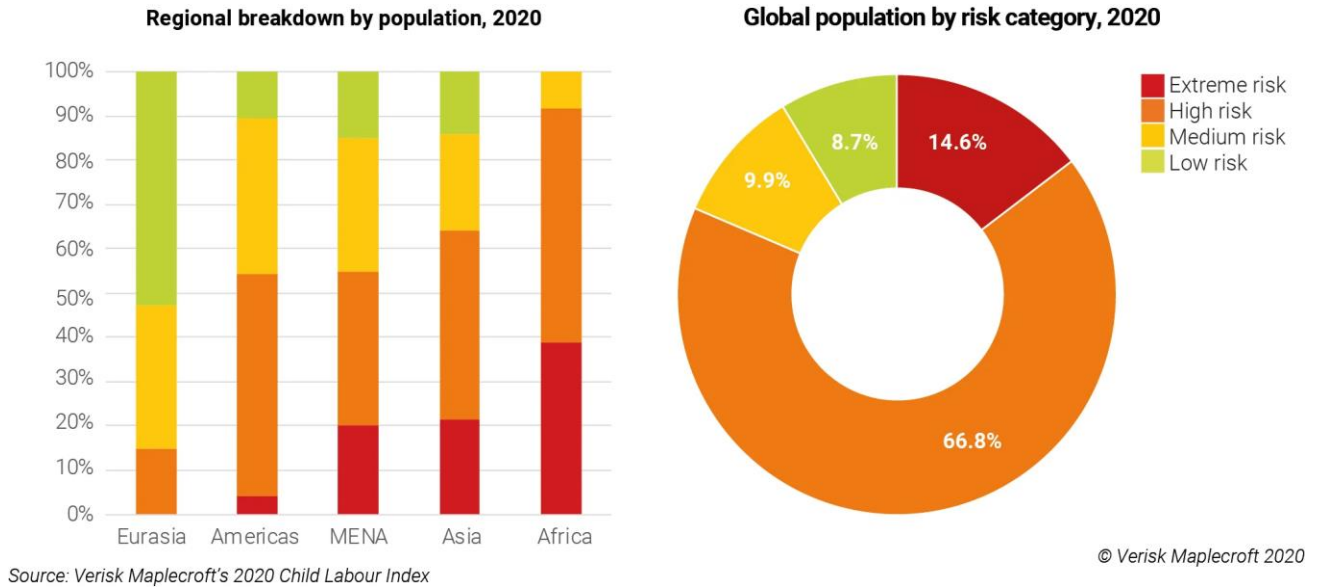
Çocuk işçiliği probleminin günümüzde (istatistiksel değerler olarak) en çok gelişmekte olan ülkelerde daha büyük bir sorun haline gelmiştir. Afrika ve Asya toplam çocuk işçiliğinin %90'ından fazlasını oluşturduğu tahmin edilip ve bununla birlikte Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), gelişmekte olan ülkelerde zorla çalıştırılan çocukların sayısının ise yaklaşık 120 milyonun tam zamanlı olarak çalıştığını tahmin eder.

Gelişmiş ülkelerde 10 çocuktan 1'i çocuk işçiliğine maruz kalabiliyor iken; gelişmemiş, az gelişen ülkelerin nüfus dağılımında ise 5 çocuktan 1'i olarak (her gelişmemiş ülkeyi ele alamayız) çocuk işçiliğine maruz bırakıldığı tespit edilir.

Çalıştırılan çocukların %61'inin Asya'da, yüzde 32'si Afrika'da ve yüzde 7'si ise Latin Amerika'da bulunuyor. Bir başka örnek ise Pakistan'da yaklaşık olarak 8 milyon çocuk farklı farklı mesleklerde çalıştırılıyor ve bu oranın üçte ikisi tam zamanlı olarak görev alıyor. Çocukların çalıştırılması nedeniyle çocukların günümüzde çocuk hakları bakımında neredeyse bütün faaliyetleri kısıtlanıp özgürlükleri de başka bireylerin elinde olmaya, hakları ihlal edilmeye devam ediyor.

Günümüzde yapılan bir araştırmaya da ayrıca göre çocuk işçiliği 2020 yılında Afrika ülkeleri tarafından dünya nüfusunda büyük ölçüde yaygın olmakla birlikte Afrika, en kötü performans gösteren 10 ülkeden 7'siyle en yüksek riskli bölge olmaya devam ediyor.

Tablo 1: Çocuk işçiliği riskleri nüfus açısından nasıl günümüzde sayısal olarak etkilenip verilere yansıyor?

Tabloda gösterilen veriler 2020 yılına ait veriler olmasına rağmen bulunduğumuz yıl için bir değerlendirme yapacak olursak, dünya üzerinde şu anda bulunan “çocuk işçiliği” ne uğrayan bireylerin sayısı tahmini olarak Dünya üzerinde 63 milyonu kız çocuk olup, erkek çocukların sayısı ise 97 milyon olarak hesaplanıp toplamda 160 milyon çocuğu işçi olarak çalıştırıldığı

biliniyor. Tehlikeli sektörlerde, sağlıklarını, zihinsel - fiziksel gelişimlerini etkileyen işlerde çalışan çocukların sayısı ise ayrıca yüzdesel bir biçimde 79 milyonu buluyor.

Afrika kıtasını ele alırsak, çocuk işçiliği sıralamasında en üst sırada yer alıyor. Hem yüzdesel hem de mutlak sayı olarak çocuk işçiliğinde, 92 milyon çocuk ve her beş çocuktan biri olmak üzere, en yüksek rakamlara sahip.

Yoksulluğun çocuklar üzerindeki çalıştırmanın yanı sıra, etkenleri örneklendirir isek: Yoksulluk içinde yaşamak, yaşamsal faaliyetlerini sürdürememek gibi çocukların beslenme, hastalık aynı zamanda korunma, sağlıklı yaşama (ki en önemli örnekler arasında yer alır), büyüme ve gelişme açısından gerekli olanaklardan yoksun kalmalarına neden olmaktadır.

Yoksulluk kavramını daha çok açar isek, çocuk yoksunluğunun bir diğer etki ettiği kısım ise yetişkin yaşamdaki fırsat eşitsizliğine kadar dallandırılabilir. Yoksulluk yine, yoksulluk içinde büyüyen, elverişsiz ortamlarda, uygunsuz bir çevrede yetişmiş olan çocuk bireylerde özellikle eğitim alanındaki maruz kaldıkları yoksunluk ve yoksulluktan dolayı düzgün yetiştirilemeyip diğer çocuk bireyler ile aynı oranda gelişme, kişisel olgunluk (yeterliliğe) erişememesinden kaynaklı ortaya çıkan sorunlar bütününe denir.

Bu çocuklar yetişkin birer birey halinde olduklarında düzenli iş bulma konusunda sorun yaşayabilmekte ayrıca kendi çocuklarına ise yeterli bir şekilde bakmak için gerekli bilgiden, kültürden yaşam şekillerinden yoksun olabilmektedir. Sonuçta, kendi çocuklarının da yoksulluk içinde büyüme riski artmakta ve bu bir kısır döngü halini almaktadır. Bu nedenle çocuk yoksulluğu acil önlem alınması gereken konular arasında yer almaktadır

Çocuk emeğini etkileyen faktörler arasında günümüz yaşamıyla ilişkilendirecek bir biçimde örneklendirme yaparsak ilk sıraya yoksulluk, daha sonrasında devam edersek: işsizlik, hızlı ve çarpık kentleşme, nüfus, eğitim düzeyi, gelenekler biçiminde devam ettirilebilir.

Sektör olarak, bulundukları sektörleri incelersek, tarım sektöründe yüzdelik olarak ifade edersek %70'i, hizmet sektöründe yaklaşık 31.4 milyon ve bir diğer sektör olan sanayiye bakıldığında yaklaşık değer olarak 16.5 milyon çocuğun işçi olarak çalıştırıldığı görülmektedir.

Bununla birlikte günümüzde erkek ve kadın ayrımı olarak işçilikte ele alınıp bakıldığında ise erkek çocukların çok daha zorlayıcı fiziksel iş veya kuvvetin gerektiği sektörlerde küçük yaştaki kız çocuklarına kıyasla daha ön plana çıkmış bir rol oynadığını bunun aslında bir bakıma da “küçük yaşta iş deneyimi, veya da küçük yaşta iş sektörünü gözlemleme, deneyimleme” adına söylediğini nesilden nesile ise aktarıldığını görebiliriz.

PROBLEMDE ROL OYNAYAN AKTÖRLER

- International Labour Organization (ILO)
- Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Tekstil, tarım, sanayi gibi ve bir diğer sektörlerde oluşan bu çocuk işçi probleminin önüne geçilmesi adına ne gibi bir çözüm yolu oluşturulabilir?
- Çocuk işçi probleminin dünyadan tamamen silinmesi için ne yapılabilir?
- Çocuk işçi problemini ortadan kaldırmak için gerekli olan bütçe nasıl yaratılabilir?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

- Delegelerin kendi ülkelerindeki çocuk işçiliği ile ilgili oluşturulan İşçi hakları açısından istihdam yasalarına sahip olup olmadığına bakılması
- Delegelerin kendi ülkeleri için yıllar içindeki çocuk işçi sayısının yıllara göre azalma ya da artış oranının incelenmesi
- Günümüzde devamlılığını sürdüren kurum ya da kuruluşların ülke adına araştırılması
- Çocuk hakları üzerine azaltılması ve önlenmesi adına ülkenizin yapabileceği dünya üzerinde etkisinin bu sorunu daha iyi bir yöne ilerletmek adına yapılabilecek çalışmaların araştırılması

- Geçmişte ülkenizde “çocuk hakları” veya “çocuk işçiliği” adı altında yapılmış çalışmalar varsa ya da ülke içinde oluşturulmuş olayların araştırılması
- Delegelerin kendi ülkeleri içerisinde çocuk işçiliği sorunu adı altında başka bir devlet tarafından zor duruma uğramış mı, kötü bir etki ya da olay yaşamış mı diye araştırılması
- Dünya çapında ünlü tekstil markalarında veya tarım sektöründe ticareti yapılan ve çocuk işçiliğini olumsuz yönlerle etkilenmesine yol açan günümüzde de devamlılığını sürdüren sorunlara oluşturulabilecek çözüm önerilerinin düşünülmesi

KAYNAKÇA

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1335762>

[https://www.ilo.org/newdelhi/areasofwork/child-labour/WCMS_300805/lang-en/index.htm#:~:text=In%20absolute%20terms%2C%20child%20labour,and%20Nepal%20\(2.0%20million\)](https://www.ilo.org/newdelhi/areasofwork/child-labour/WCMS_300805/lang-en/index.htm#:~:text=In%20absolute%20terms%2C%20child%20labour,and%20Nepal%20(2.0%20million))

<https://www.maplecroft.com/insights/analysis/child-labour-risks-increase-in-over-10-of-countries/>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/9784>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/802252>

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocukluk_sosyolojisi#:~:text=20.YY'%C4%B1n%20egemen%20%C3%A7ocuk,%C3%87ocuklar%C4%B1n%20yeti%C5%9Ftirilmesi%20vazifesi%20b%C3%BCy%C3%BCklere%20aittir.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Refah_devleti

http://www.beyazpsikoloji.com/Blog/1029/cocukluk_zihninden_cikmak#:~:text=Aries%2C%20Avrupa'da%2C%206.olarak%20kabul%20edildiklerini%20iddia%20eder.

<https://www.history.com/topics/industrial-revolution/child-labor>

<https://www.maplecroft.com/insights/analysis/child-labour-risks-increase-in-over-10-of-countries/>

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/labor-force/country-comparison/>

<https://data.unicef.org/topic/child-protection/overview/>

<https://www.otamakirkpinar.com/kozmetikte-mika-kullaniminda-cocuk-isci-calistirilmasi/>